

K premiérám

Činohra Petra Bezruče

Bertolt Brecht: BAAL

Bertolt Brecht — individualita zjevně přesahující meze ismů, škol a skupin — přesto nezapře sepětí s jediným specificky německým ismem tohoto století, totiž s expresionismem. Ať chce či nechce — tkví Brecht svými kořeny v půdě expresionistického desetiletí 1910—1920. BAAL, dramatická prvotina dvacetiletého Brechta, je jevištním protějškem básní Domáci postily. Kdyby se porovnávaly dramatické prvotiny významných autorů, vyšlo by najevo, že je to prostě nikoli talentovaný debut, nýbrž vstup přímo už geniální. Nejde jen o rozmach, ten má leckdo, je-li mlád, ale přímo už o dramatický rukopis. Dá se jistěže jmenovat chuchvalec jmen, jejichž šťávami je tento život násilníka napojen. Filmovým stříhem se Baal rovná Büchnerovu Vojckovi, záměrem je „protihrou“, hrou—polemikou s Johstovým Osamělým, exaltovaně expresionistickým dramatem o „zániku člověka“ (jak zní podtitul), o nezřízeném životě a tragickém konci básníka Grabbeho.

Ve stati nazvané „Při probírce mých prvních her“ Brecht říká: „Hra BAAL způsobí asi těm, kdo se nenaučili myslet dialekticky, všelijaké těžkosti. Budou v ní spatřovat sotva co jiného nežli oslavu nahého jáství. „Já“ se tam však staví proti požadavkům a malomyslnosti světa, který neuznává tvůrčí schopnost, již lze využít, nýbrž toliko tu, již lze vykořistit. Cílem hry není říci, jak by se Baal stavěl ke zpeněžení svého talentu: brání se proti tomu, aby nebyl rozmělněn. Životní umění Baalovo sdílí osud všech jiných umění za kapitalismu: bojuje se proti němu. Baal je asociální, ale v asociální společnosti.“

Hra o básníku Baalovi ukazuje, kam mohou člověka zavést společností oktrojované schopnosti individua, proč potenciální géniové přezívají jako zkažení intelektuálové, proč svět na sklonku 20. století začíná zažívat obdobnou, ne-li katastrofičtější deziluzi, než byla ta, z níž se před časem vypsali Beckett a Ionesco. Hra Baal však zároveň varuje před touto pohodlnou revoltou po baalovsku, která si nenárokje vyústit v konstruktivní polemiku, nýbrž pouze v sebeničivou rezistenci postupných odpisů a ztrát. Zde, v této problematice je ukryto Kolumbovo vejce hry a spolu s ním i důvod, proč ji dnes hrát.

Baal je na našich jevištích macešsky opomíjen, sčkoliv náleží v nejzdarilejším Brechtovým hrám a po stránce jazykové je snad vůbec jeho nejbrilantnějším dílem.

Překlad: Ludvík Kundera — Úprava: Josef Janík a Roman Čisář — Režie: Josef Janík — Výprava: Marta Roszkopfová — Hudba: Jiří Bulis — Mistr pohybové spolupráce: Boris Slovák — V hlavní roli Baala Miloslav Čížek, dále hrají: Petra Jindrová, Milan Sulc, Pavel Tomanka, Otakar Prajzner, Jana Janěková, Pavel Handl, Milan Sova, Kostas Zerdalolu, Alena Tománková, Věra Janků, Jana Postlerová, Janette Jordánová j. h., Kateřina Krejčí, Lenka Kucharská

PREMIÉRA JE 3. ŘÍJNA 1986 V 19 HODIN NA SCENE ČINOHRY PETRA BEZRUČE.

Divadlo loutek-komorní scéna-loutková scéna

Říjen:

5. Ne	10.—	K. Novák: O Palečkovi	Mimo	pohádka
11. So	19.—	R. Vitrac: Vlkodlak	Mimo	činohra
12. Ne	10.—	B. Aprilov: Šest tučňáčků	Mimo	pohádka
14. Út	19.—	R. Vitrac: Vlkodlak	Mimo	činohra
15. St	19.—	G. B. Shaw: Čokoládový hrdina	Mimo	činohra
21. Út	19.—	R. Vitrac: Vlkodlak	Mimo	činohra
26. Ne	10.—	K. Novák: O Palečkovi	Mimo	pohádka

Loutková scéna hraje pro žáky I. stupně ZŠ a mateřské školy:

1. a 2. 10. v 8.30 a 10.30 hod.	I. Peřinová: Pohádky na draka
6., 7. a 8. 10. v 8.30 a 10.30 hod.	K. Novák: O Palečkovi
9. a 10. 10. v 9 hod.	B. Aprilov: Šest tučňáčků
13. a 14. 10. v 9 hod.	C. Gozzi: Tři pomeranče
15. a 16. 10. v 9 hod.	J. Mikulášková: Ruslan a Ludmila
18. a 20. 10. v 8.30 a 10.30 hod.	K. Novák: O Palečkovi
21., 22. a 23. 10. v 9 hod.	F. Hrubín: Kráska a zvíře
24. a 27. 10. v 8.30 a 10.30 hod.	K. Novák: O Palečkovi
28., 29. a 30. 10. v 9 hod.	C. Gozzi: Tři pomeranče
31. 10. v 9 hod.	J. Mikulášková: Ruslan a Ludmila

Na zájezdech mimo Ostravu

3. Pá	8.30 10.30	I. Peřinová: Pohádky na draka	DK Karviná
9. Čt	9.— 11.—	J. Pochmon: Tome, ty jsi číslo!	DK Karviná
9. Ct	19.—	P. Miller: Šťěstí pro Annu	Prešov

Změna programu vyhrazena!

STÁTNÍ DIVADLO
OSTRAVA

nositel Řádu práce

POZVÁNKA

BERTOLT BRECHT

Baal

Překlad: Rudolf Vápeník
a Ludvík Kundera

Režie: **Josef Janík**

Výprava: **Marta Roszkopfová**

Dramaturg: **Roman Císař**

Choreografie: **Boris Slovák j. h.**

Scénická hudba: **Jiří Bulis**

Účinkují:

Miloslav Čížek, Vladimír Čapka, Jana
Janěková, Vítězslav Kryške, Jana
Postlerová, Janette Jordánová j. h.,
Pavel Tomanka, Otakar Prajzner,
Milan Sulc, Pavel Handl, Ladislav
Brückner, Jindřich Dvořák, Kostas
Zerdaloglu, Milan Sova, Věra Janků,
Petra Jindrová, Alena Tománková,
Kateřina Krejčí, Lenka Kucharská

Premiéra dne 3. října 1986 v 19 hodin
na scéně činohry Petra Bezruče

Vstupenky si laskavě zajistěte do 30. září 1986
v ústředním předprodeji, telefon 23 48 40.

mtz o 21 86 - 6500

K 14 G 137

Státní divadlo Ostrava - Činohra Petra Bezruče

Bertolt Brecht : B a a l

překlad : Ludvík Kundera

úprava : Josef Janík a Roman Císař

režie : Josef Janík

scénografie : Marta Roszkopfová

choreografie : Boris Slovák j.h.

hudba : Jiří Bulis

československá
premiéra : 3.října 1986 - zhlédnuta

Slavný Brechtův debut se po 66 letech dočkal uvedení na profesionálním českém jevišti. V poslední době ne častá setkání s pokrokovým německým dramatikem znamenají pro každý umělecký sbor obtížný zápas o postižení osobité poetiky - tedy postup, jaký se z běžné provozní praxe našich divadel začíná pomalu vytrácet. Zvýšené nároky kladené přitom na skutečně tvůrčí potenciál bývají ovšem jenom zřídka vykompenzovány velkorysejším vytvořením zkušebního prostoru. Pochopitelně nejde jenom o čas a prostředky finanční; už tradičně se pozapomíná na uvážlivou volbu nejbližších spolupracovníků, jakými by měli v profesionálních podmínkách být také kvalitní odborníci v oblasti jevištního pohybu a jevištní řeči. I v případě ostravského nastudování Baala došlo k řadě kompromisů, které zákonitě poznamenaly výsledný tvar.

Vedle jistě nepříjemných zásahů do obsazování postav poznamenal citelně proces přípravy inscenace zejména odchod dramaturga, který uvedení titulu připravoval. Neboť jak známo - spolupráce s režisérem "na dálku" logicky nemůže přinést optimální výsledek. A tak dominantní složku inscenace představuje funkční, inspirativně proměnlivá scénografie, se kterou režie ne vždy dostatečně dokázala

udržet krok. Nejspíš bylo příliš mnoho času věnováno zvládnutí herčských partů "zevnitř situací", přičemž se pozapomnělo na schopnost diváka vyčíst potřebné významy z vysloveně vizuálního účinku jevištního obrazu. V závěrečné fázi zkoušek se rovněž nepodařilo dostatečně zpřehlednit brilantní jazykovou formu, které za profesionálnějšího zvládnutí mohla znamenat výraznější oporu vnitřní jistoty herecké i režijní.

Zmíněné výhrady nechtějí zpochybnit slušnou inscenaci, jenom se snaží upozornit na rezervy v technologii vlastního tvůrčího procesu. Janíkova práce tradičně přináší bytostně divadelní hledání, jehož výsledkem bývají také pozoruhodné herčské výkony. Nejinak je tomu v případě Baala.

Miloslav Čížek se zmocnil titulní postavy s vervou robustní osobnosti navzdory zdravotním potížím aby vystavěl přesvědčivou variaci na téma ve svých společenských důsledcích naprosto neúčinné revolty. Jeho "avantgardní básník" je v souladu s předlohou pošetilým individualistou - pozérem vyrážejícím šokovným měšťákům dech jenom zpočátku. Baalova revolta postupně vyústí v individualistický nihilismus a tak se stane zákonitě pro okolní svět zcela nezajímavou.

Značná redukce textu Baalova alterega Ekarta znesnadnila Vladimíru Čapkovi účinnější průnik do struktury vlastního dramatu. Navzdory slibnému nástupu postavy dochází během inscenace k nešťastnému rozmělnění jejího významu. Emílie Jany Janěkové nepostrádá vývoj ani potřebnou gradaci, ale ani v tomto případě se nepodařilo režisérovi výrazněji propojit vlastní téma postavy s celkem. Nejšťastnější ruku měl režisér v případě obsazení Petry Jindrové do postavy číšnice a Žofie. Životné studie ženství nacházejícího se na samém okraji lidského společenství jsou umocněny brilantně provedeným mluveným i zpěvním partem i ostrými stříhy na pomezí komiky a autorovy svébytné filosofie.

Také celá řada dalších herč^ekých výkonů signalizuje plné nasazení, díky němuž je divák ochoten prominout drobné nedostatky v oblasti vzájemné souhry, (nebo rozpačité vyznění některé situace). Samotné uvedení Brechtova Baala představuje výrazný umělecký čin, jehož závažnost nemohou podstatně oslabit ani drobná dílčí nedorozumění, k nimž během vlastního tvůrčího procesu může dojít.